

KRONIKA**Seminar Land management of mountain and highland river valleys in sustainable development**

Kraków, Poljska, 4.–7. 7. 2010

Na začetku julija je v poljskem Krakóvu in okolici potekal seminar Gospodarjenje z zemljišči v gorskih in hribovitih rečnih dolinah v luči trajnostnega razvoja v okviru projekta *Cultural landscapes of mountain and highland river valleys* 'Kulturne pokrajine gorskih in hribovitih rečnih dolin' (www.rabalandscape.ur.krakow.pl). Omenjeni projekt poteka v okviru poljsko-norveškega sodelovanja in je financiran s strani Norveškega finančnega mehanizma. Seminar se je začel s celodnevno ekskurzijo v Beskide na skrajni jug Poljske in se nadaljeval z dvema dnevnoma predavanj. Prizorišče prvega dne predavanje bilo malo mesto Gdów okrožju Wieliczka, znanem po velikem rudniku soli, spremenjenem v navdušujoč muzej. Vsebinsko so se predavanja navezovala na dva sklopa: ogroženost rečnih sistemov in ocena njihovega stanja v luči trajnostnega razvoja ter interdisciplinarni pristop v gospodarjenju z zemljišči. Dan se je zaključil s kratko ekskurzijo po dolini reke Rabe, ki so jo nekaj dni pred seminarjem prizadele obsežne poplave.

Drugi dan predavanj se je odvijal na robu Krakóva v eni izmed stavb Kmetijske univerze. Prvi sklop predavanje je bil na temo bilateralnega sodelovanja med Kmetijsko univerzo Kraków in Univerzo v Bergnu, drugi na temo razvojnih strategij za potrebe upravljanja s porečji, tretji pa na temo obnove in varovanja kulturnih pokrajin v rečnih dolinah. Avtorica tega prispevka sem na povabilo poljskih kolegov, s katerimi že nekaj časa sodelujemo, predstavila predavanje v soavtorstvu z dr. Blažem Komacem in dr. Matijo Zornom z naslovom: *Landslides as an Important Element of Landscape Changes*. Predavanje je prineslo novo perspektivo v razumevanje plazov, saj se je odmaknilo od tradicionalnega razumevanja (in preučevanja) plazov zgolj kot geomorfnega procesa in se osredotočilo na razumevanje plazov kot pokrajinske prvine.

Mimi Urbanc

Štipendijski program Društva za varovanje okolja in geografske informacijske sisteme 2010

Davis, Monterey, San Diego, Združene države Amerike, 21. 6.–17. 7. 2010

Društvo za varovanje okolja in geografske informacijske sisteme (*The Society Conservation GIS – SCGIS*) je neprofitna organizacija, ki povezuje znanstvenike in strokovnjake z vsega sveta, ki se ukvarjajo z geografskimi informacijskimi sistemi in varovanjem okolja. Namen združenja je širiti znanje ter nuditi podporo uporabnikom GIS-ov. Združenje ima več regionalnih entitet, katerim se je leta 2005 pridružila tudi SCGIS Slovenija (<http://www.scgis-si.org>).

SCGIS vsako leto pripravlja štipendijski program (*Global Scholarship Program*), ki je namenjen študentom s celega sveta. Program udeležencem omogoča tritedenski tečaj s področja geografskih informacijskih sistemov, predvsem za programsko opremo ArcGIS podjetja ESRI, ter udeležbo na dveh zanimivih konferencah, ki obravnavata prav GIS-e.

Letošnji štipendijski program SCGIS, ki ga koordinira Alexander Yumakaev, je potekal poleti od konca junija do začetka avgusta v Davisu, Montereyu in San Diegu. Programa se je udeležilo 14 udeležencev iz 12 različnih držav (Argentina, Brazilija, Butan, Filipini, Indonezija, Madagaskar, Malezija, Rusija, Slovenija, Uganda, Venezuela in Zambija). Tako raznoliko zastopstvo z vseh celin je pomenilo tudi stik s pestrostjo projektov, s katerimi se ukvarjajo posamezniki. Veliko udeležencev se ukvarja z zaščito habitatov, zaščito živali ter tudi z obdelavo satelitskih slik. Skupna nit vseh pa je ravno GIS.

Predavanja so potekala v Davisu, v prostorih dvorane Wickson, ki jih je odstopila Univerza Kalifornija v Davisu (*UC Davis*). Davis, ki ima približno 65.000 prebivalcev, je bolj poznan prav po omenjeni univerzi, ki je lansko jesen vpisala 32.000 študentov. Mesto je za študij vsekakor zelo primerno, saj ima ogromno zelenih površin in kolesarskih poti, ki zagotavljajo mirno okolje. Znotraj tega univer-

SASHA YUMAKAEV

Slika: Udeleženci programa z inštruktorji ob koncu izobraževanja v Davisu.

zitetnega središča so potekale tudi učne ure, ki sta jih za SCGIS pripravila John Shaeffer ter Leslie Backus. Ure so bile razdeljene na več tematskih sklopov; teme so vsebovale delo z rastrskimi in vektorskimi podatki ter delo z GPS napravami, seveda na različnih primerih iz varstva okolja. Udeleženci so si znotraj programa zagotovili tudi udeležbo na 13. letni konferenci SCGIS v Montereyu ter Konferenci uporabnikov ESRI v San Diegu, kjer so udeleženci tudi predstavili svoje delo na področju GIS-ov. SCGIS je imel na konferenci v San Diegu tudi svoj razstveni prostor ter manjšo predavalnico, ki je bil del razstave okoljevarstvene razstave z naslovom 'ESRI Conservation & Climate Change Program 2010'.

Program se vsako leto odvija v poletnem času, razpis za prijave pa je objavljen v začetku leta na straneh SCGIS (<http://www.scgis.org>).

Rok Ciglič

Mednarodna konferenci ESRI

San Diego, Združene države Amerike, 12.–16. 7. 2010

Eno izmed vodilnih podjetij na področju razvoja GIS programov – ESRI vsako leto organizira mednarodno konferenco za svoje uporabnike. Letošnje konference (*ESRI International User Conference*) se je udeležilo več kot 13.000 ljudi, ki so zastopali 6.000 organizacij iz 138 držav. Obisku primerno veliko je tudi vsakoletno prizorišče, ki je organizirano v kongresnem centru San Diega, mestu na skrajnem jugozahodu ZDA, tik ob meji z Mehiko.

Konferenca je ponudila pestro paletu različnih dogodkov. Osrednje prizorišče je predstavljal velik razstavišni prostor, kjer so se predstavila podjetja, ki razvijajo različno strojno opremo, GPS in GIS

Slika: Konferenca ESRI je potekala v kongresnem središču San Diega.

programsko opremo, razne ameriške agencije, kot sta na primer NOAA (*National Oceanic and Atmospheric Administration*) in USGS (*U. S. Geological Survey*), ki zbirata in obdelujeta podatke, kar nekaj prostora pa je bilo namenjenega tudi za predstavitev okoljevarstvenih organizacij. Te so bile združene v okviru programa, namenjenega problematiki podnebnih sprememb in ohranjanju okolja z naslovom *ESRI Conservation & Climate Change Program 2010*. Manjkala ni seveda uporaba GIS-ov pri varovanju ter uporabi v vojaške namene. Poleg omenjenega razstavišča je bilo velike pozornosti deležno tudi razstavišče plakatov, ki so jih pripravili udeleženci in tako predstavili predvsem kartografsko delo in metode GIS-ov širši množici.

Obema večjima dogodkoma so se v ločenih dvoranah, ki pa so še vedno lahko sprejele vsaj nekaj sto ljudi, pridružile še predstavitve strokovnih prispevkov s področja uporabe GIS-ov z vseh mogočih področjih (na strani <http://proceedings.esri.com/library/userconf/proc10/index.html> so dosegljive nekatere predstavitve), posvetovanja ter zelo obiskane tehnične delavnice. Pri slednjih so bila predstavljena posamezna orodja programa ArcGIS. Letošnje delavnice so bile izjemno zanimive zaradi izida najnovejše različice ArcGIS 10.

Med konferenco so podelili tudi nekaj nagrad. Posebno nagrado *Making a Difference* je prejel Sistemski in informacijski center Abu Dabi iz Združenih arabskih emiratov, Predsednikovo nagrado *President's Award* je prejelo mesto Frisco iz Teksasa (ZDA), nagrado za življenjsko delo je prejel Carlos Salmon Gonzalez, poleg tega pa so podelili še številne druge nagrade za posebne dosežke. Poleg predsednika podjetja ESRI Jacka Dangermonda je uvodni nagovor imel tudi Richard S. Wurman, ki je opisal projekt z naslovom 19.20.21, kar označuje študijo 19 mest z vsaj 20 milijoni prebivalcev v 21. stoletju.

Naslednja konferenca bo prihodnje leto na isti lokaciji, prav tako v juliju. Več informacij je dosegljivih na <http://www.esri.com>.

Rok Ciglič

Raziskovalne igralnice na ZRC SAZU

Ljubljana, 12. in 19. 7. 2010

Med 12. in 23. julijem 2010 so bile na Znanstvenoraziskovalnem centru Slovenske akademije znanosti in umetnosti že šestič organizirane in uspešno izvedene raziskovalne igralnice oziroma delavnice za otroke, stare od 8 do 13 let.

Počitnice so namenjene sproščeni igri in novim doživetjem, zato poskušamo organizatorji delavnic motivirati otroke tako, da se skozi igro sprostijo, medsebojno spoznavajo in družijo, vsekakor pa tudi omogočiti, da kaj novega vidijo in se naučijo. Zato so bile organizirane raznovrstne tematske igralnice, ki so jih vodili člani posameznih raziskovalnih inštitutov ZRC SAZU, kakor tudi druge organizacije s svojimi sodelavci. Vsako leto jih oblikuje in koordinira Center za predstavitvene dejavnosti ZRC SAZU pod vodstvom dr. Brede Čebulj Sajko. Delavnice so potekale dva tedna in so bile razdeljene na poljudnoznanstvene vsebine. Vsak teden je bil oblikovan za eno skupino, v njej pa je bilo do 15 otrok. Vsak od sodelujočih inštitutov in drugih organizacij je organiziral svoj tematski dan. Središče igralniškega dogajanja je bila dvorana Zemljepisnega muzeja, glede na temo in program pa so otroci uporabljali in obiskali še ostale prostore in kraje.

Na Geografskem inštitutu Antona Melika smo se odločili, da v letošnjem letu pripravimo igralnico v duhu varovanja okolja in spoznavanju pomena voda. Zato smo geografski dan poimenovali »Odpadki – naši neljubi dodatki«. Naš cilj je bil pokazati otrokom, kako se raziskovalci lotijo terenskega raziskovalnega dela ter da z lastnim delom in opažanji ovrednotijo problem odpadkov in določijo njihov vpliv na onesnaževanje. S pomočjo kartografskega gradiva, osnovami orientacije, tematskimi mapami in vprašalniki ter ostalimi pripomočki smo otroke popeljali na teren. Izbrali smo območje desnega brega Save, gorvodno od črnuškega mostu. Na tem območju je inštitut že izvajal okoljske projekte, tako da smo bili vodje delavnice s terenom že prej seznanjeni. Pri pripravi in izvedbi smo sodelovali Primož Gašperič, Manca Volk in Jani Kozina. Oba geografska dneva smo pripravili na isto temo, zaradi različne starosti udeležencev pa smo potek in vsebino nekoliko prilagodili.

JANI KOZINA

Slika 1: Uporaba kartografskih pripomočkov na terenu.

MANCA VOLJK

Slika 2: Popis najdenega odlagališča odpadkov.

V obeh igralniških tednih smo imeli geografski dan v ponedeljek. To je pomenilo, da se otroci med seboj še niso poznali in bili še nekoliko zadržani. Zaradi odsotnosti dr. Brede Čebulj Sajko smo nekaj uvodnih minut na temo igralnic imeli geografi. Otroke in navzoče starše smo še enkrat seznanili s potekom igralnic ter poudarili najpomembnejše točke za nemoteno delovanje. Nato smo začeli z našim programom.

Najprej smo se vodje delavnice predstavili, na kratko opisali potek dneva ter razdelili posebne okoljske mape in popisne liste. Nato smo odšli do avtobusa številka 6, se odpeljali proti Črnučam ter izstopili na postaji za črnuškim mostom. Prva točka geografskega dne je bila ravno na mostu, nad reko, kjer smo otroke podrobneje seznanili s potekom delavnice. V prvem delu delavnic smo skupaj spoznavali svet ob Savi medtem ko so otroci ob koncu že samostojno raziskovali in odkrivali odpadke. Po kratkem uvodu o zgodovinskem pomenu mostu in njegovi legi, smo na tla razgrnili nekaj zemljevidov, jih orientirali in določili kje smo in kam vse še gremo. Najbolj zanimiva sta se otrokom zdela digitalni ortofoto posnetek – DOF in dlančnik, s pomočjo katerih so lahko natančno določili svoje stojišče. Z mostu smo se spustili na rečno teraso in se podali v nasprotni smeri rečnega toka, v »džunglo«. Zaradi velike zaraščenosti in na posameznih odsekih težje prehodnega terena, smo tako poimenovali našo pot, ki se je vila po številnih stezah bolj ali manj vzporedno z reko. Kmalu smo naleteli na prvo divje odlagališče odpadkov. Pogledali smo sestavo odloženih odpadkov in si postavili nekaj vprašanj: zakaj ljudje odlagajo odpadke, zakaj ravno ob Savi, kako so odpadki prišli do tukaj, koliko je staro odlagališče itd. Po dobljenih odgovorih smo se razdelili v tri skupine. Od prvega odlagališča naprej so imele skupine nalogo, da so pozorne na svojo okolico ter vsak nekoliko večji kup smeti – odlagališče vršejo na svoj DOF. Pri naslednjih kupih smeti so otroci povedali, za katere smeti gre. Razvrstili smo jih v šest glavnih skupin in čez nekaj časa ugotovili, da se najpogosteje srečujemo s štirimi skupinami odpadkov: komu-

nalnimi, gradbenimi, nevarnimi ter z odpadki iz kmetijstva in gozdarstva. Ena od točk je bila neporaslo prodišče ob reki, kjer smo otroke seznanili z naravnimi hidrološkimi procesi, ki povzročajo, da vode tečejo nad ali pod površjem, zakaj je voda pitna, kaj pomeni voda v našem vsakdanjem življenju, itd. Naredili smo poskus z rdečim sirupom, pri katerem smo na preprost in razumljiv način demonstrirali, kako in zakaj se v naravi pronicajoča voda onesnaži. Nato smo se podali do velikih brzic, ki so predstavljale najbolj oddaljeno točko ob reki, gledano iz smeri črnuškega mostu. Velik prostor nam je omogočal izvedbo nekaterih nadaljnjih aktivnosti. Zaradi neizkušenosti otrok pri terenskem delu ter lažje predstave smo določili povprečno dolžino njihovih korakov, s katerim smo za vajo izmerili nekaj razdalj. Ker smo bili že utrujeni in lačni, smo si privoščili odmor za malico.

Po počitku smo se dvignili iz rečnega obrežja na veliko, delno poraščeno jaso. Preverili smo, kaj vidimo in poleg makadamske poti, trave in dreves ni bilo opaziti ničesar drugega. Le nekaj metrov stran pa smo prišli do roba gramoznice, v kateri se je nahajalo veliko odlagališče odpadkov. Našli smo »lep« primer skritega odlagališča zato nam je služil kot popisni primer. Otroke smo seznanili z nastankom in pomenom gramozja. Na lastne oči so se prepričali, da so gramozne jame tudi zelo vabljivo mesto za odlaganje smeti. Ker so imeli otroci nekaj problemov pri iskanju in vrisovanju gramoznice na DOF, smo jih opozorili na to, da se v naravi, še lažje pa v ali ob naselju, človek najlažje orientira po objektih in pojavih v svoji okolici. Ko so ugotovili, da se nahajamo pod električnim daljnovodom, problema ni bilo več. Odlagališče smo skupaj pregledali in izmerili, otroci pa so ugotovitve zapisali na svoje popisne liste. Po tej vaji so bili otroci pripravljene na zadnjo nalogo. Sami so morali najti odlagališče in ga sami tudi popisati. Z nekaj naše pomoči je vsaka skupina našla svoje odlagališče in ga popisala. Pri tej vaji smo voditelji delavnice le opazovali njihovo delo in jih v primeru vprašanj usmerili k nadaljnjemu razmišljanju. Po končanem delu smo se vrnili do Dunajske ceste, počakali na avtobus in se odpeljali nazaj v center.

Terensko delo se najpogosteje izkaže kot zanimiv in koristen način spoznavanja posamezne tematike. V primeru geografskega dne smo želeli, da otroci spoznajo pomen varovanja okolja, da se zavedajo, kaj se zgodi v primeru lastnega onesnaževanja in da prav veliko ne pomaga, če odpadke le vidimo, odidemo in kmalu na njih pozabimo. Podobno delavnico smo izvedli že leta 2006, ko je bilo več vzrokov za onesnaženost preučevanega ozemlja. Namreč, nekaj mesecev pred našimi igralnicami je v Sloveniji potekal projekt Očistimo Slovenijo v enem dnevu! Vodje igralnice smo pričakovali, da bomo imeli težave z nahajališči odpadkov; žal ali pa na srečo temu ni bilo tako. Žal, ker smo lahko videli, kako hitro se neko območje zopet onesnaži, na srečo pa zaradi lažje izvedbe delavnice. Ker je bilo veliko število otrok tudi udeležencev vseslovenskega čistilnega dne, so tudi sami spoznali, kako živ je proces onesnaževanja, ne glede na ekološke smernice, ki smo jim priča v vsakdanjem življenju.

Primož Gašperič

24. konferenca PECSRL v Latviji

Riga in Liepāja, Latvija, 23.–27. 8. 2010

Med 23. in 27. avgustom je v Latviji potekalo srečanje *The Permanent European Conference for the Study of the Rural Landscape* (PECSRL) 'Stalne evropske konference za preučevanje podeželske pokrajine'. PECSRL je mednarodna mreža raziskovalcev, ki so ukvarjajo s preteklostjo, sedanostjo in prihodnostjo evropskih kulturnih pokrajin. Glavni cilji so: vzpostavljanje osebnih stikov in izmenjavanja informacij med raziskovalci, izboljševanje interdisciplinarnega sodelovanja med raziskovalci različnih strok, pospeševanje sodelovanja med raziskovalci in gospodarstveniki in utemeljevanje novih pobud na področju raziskovanje evropskih pokrajin in gospodarjenja z njimi. Zgodovina omenjene mreže je bila predstavljena v 2. številki 74. letnika Geografskega vestnika iz leta 2002.

Letošnja konferenca je potekala v organizaciji Fakultete za geografijo in Zemeljske vede Latvijske univerze v Rigi. Prvi del je bil v glavni univerzitetni zgradbi v Rigi, drugi del v 220 kilometrov oddaljeni Liepāji. Okrog 180 udeležencev iz 33 držav – poleg gostiteljev je bilo največ Nemcev, Nizozemcev,

JACOB VAN DER VAART

Predstavitve posterja v prostorih Latvijske univerze.

Švedov in Norvežanov – je v štirih dneh predstavilo 6 plenarnih predavanj, več kot 150 referatov in 10 posterjev. Kljub izrazitemu evropskemu značaju je nekaj udeležencev prišlo z drugih celin. Bialno srečanje sestavljajo konferenca, več enodnevni medkongresni ekskurziji, pokongresne ekskurzije in srečanje nacionalnih delegatov.

Konferenca je bila vsebinsko razdeljena na 17 tematskih sklopov. Če sklepamo po številu predstavljenih predavanj, v sodobnem preučevanju pokrajine izstopajo naslednje vsebine: politika pokrajin v evropskem in lokalnem kontekstu, dojemanje pokrajine, pokrajina kot dom, življenje v kmetijski pokrajini ter moč, odpor in pokrajina. V naslednjem manj zastopanem sklopu so bile sledeče vsebine: sodobni pristop v historični geografiji, kritični in problemsko orientirani GIS v sodobnem preučevanju pokrajine, okoljski izzivi in pokrajina, pokrajina kot dediščina in biografski pristop v pokrajini.

Znotraj širokega nabora tem je bil poseben poudarek namenjen večnamenskemu varovanju kulturnih pokrajin v zvezi s tem pa tudi Evropski konvenciji o krajini. Jasno je bilo izpostavljeno, da zgolj varovanje videza pokrajine ne bo ohranilo pokrajine kot take, zato je nujno graditi na pomenu in funkcionalnosti pokrajine. V zvezi s tem se je treba odločiti, kaj bomo varovali, kaj bomo prepustili spremembam in za koga bomo varovali. Skratka, treba je narediti premik v smeri usmerjanja razvoja pokrajin in komponenti varovanja dodati tudi načrtovanje ter upravljanje. Pri tem ne bo nič narobe, če bomo v kulturno pokrajino vnesli tudi spremembe, bolj je pomembno, da vemo, kaj želimo doseči in kaj bomo zato naredili.

Slovenijo sva na konferenci z referatom in posterjem zastopali dr. Mimi Urbanc (je nacionalna delegatka) in mag. Mateja Šmid Hribar. Predavanje je nosilo naslov *Land, Landscape, Home: the Sense of Belonging in Slovenian Istria*. Poster je govoril so projektu DEDI (www.dedi.si) in o vlogi naravne in kulturne dediščine pri varovanju kulturne pokrajine.

Več informacij o konferenci je na strani <http://www.geo.lu.lv/pecsrl/home/statement>, povzetki referatov pa na http://www.geo.lu.lv/pecsrl/media/PECSRL_2010_abstracts.pdf.

Naslednja konferenca bo avgusta 2012 na Nizozemskem.

Mateja Šmid Hribar, Mimi Urbanc

Letna mednarodna konferenca Kraljevega geografskega društva in Inštituta britanskih geografov: Spoprijemanje z izzivi post-krizne ekonomije & okolja

London, Združeno Kraljestvo, 1.–3. 9. 2010

Angleško Kraljevo geografsko društvo (RGS) ima zelo bogato zgodovino. Ustanovljeno je bilo leta 1830 za promocijo geografskega znanja in temu cilju sledi še danes. Društvo, ki je od leta 1995 združeno z Inštitutom britanskih geografov (IBG) v enotno organizacijo, vsako leto organizira eno najbolj odmevnih mednarodnih geografskih zborovanj. Letošnje leto je bila konferenca še posebej dobro obiskana, saj so se društvu pridružili tudi britanski geomorfologi, ki imajo lastno stanovsko organizacijo. V uradnem programu tako najdemo prek 1200 prijavljenih udeležencev s celega sveta, ki so lahko prisostvovali številnim delavnicam, plenarnim zasedanjem, ekskurzijam, posebnim predavanjem, predstavitev knjig in podobno.

Glavna tema letošnjega zborovanja je bila sicer globalna gospodarska kriza oziroma posledice na družbo in okolje. Največ zanimanja je na plenarnem delu zagotovo imel ameriški sociolog Richard Florida, utemeljitelj teorije o ustvarjalnem oziroma kreativnem razredu, ki je našel mnoge podpornike tudi v slovenski geografiji in sorodnih vedah. Tema njegovega predavanja je bila globalna gospodarska recesija, ki jo je poimenoval kar »ponovna vzpostavitev« (angleško *the great reset*). Namigoval je na pozitivne plati recesije, zlasti na ustvarjalno rušenje starega družbenoekonomskega sistema in vzpostavljanje novega. Ostala dva govornika na plenarnem zasedanju sta bila prav tako zanimiva in nekonvencionalna – direktor velike trgovske verige Tesco in predstavnik organizatorjev svetovnega nogometnega prvenstva v Južni Afriki, ki sta prav tako govorila o vplivih aktualne gospodarske krize na njuni področji delovanja.

Poleg plenarnih predavanj so potekale delavnice v kar 22 različnih sekcijah, kjer se je pokazala izjemna raznovrstnost in interdisciplinarnost angleške geografije. Poleg klasičnih sekcij (ekonomskogeografska, prometnogeografska in podobno) so bile dobro obiskane tudi sekcije, ki jih v Sloveniji običajno ne povežemo z geografskim raziskovanjem, kot so na primer sekcija za raziskovanje spiritualnosti in religij, sekcija za post-socialistične geografije, sekcija za raziskovanje geografije spolnosti ... Presenečala je izjemna interdisciplinarnost, saj so bili govorniki na delavnicah tudi sociologi, politologi, fiziki in številni drugi, ki se ukvarjajo s pojavi v prostoru.

Presenetljivo je bilo, da so slovenski geografi tudi tokrat spregledali to največje letno geografsko zborovanje. Tako so italijanski geomorfologi predstavljali študije slovenskega obalnega reliefa, srbski geografi pa študije mobilnosti v bivši Jugoslaviji. Vsekakor je udeležba na konferenci RGS–IBG naslednje leto priložnost za vsakega slovenskega geografa, ki želi spoznati kako široka, povezujoča, interdisciplinarna in drugačna so lahko geografska raziskovanja.

David Bole

Naravne nesreče kot dejavnik pokrajinskih sprememb in sprememb načrtovanja rabe prostora v Srbiji in Sloveniji

Beograd, Srbija, 3.–6. 5. 2010; Ljubljana, 6.–9. 9. 2010

V okviru bilateralnega sodelovanja med Geografskim inštitutom Jovana Cvijića Srbske akademije znanosti in umetnosti in Geografskega inštituta Antona Melika Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti, ki poteka ob finančni podpori Javne agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije, sta bili leta 2010 organizirani srečanja s skupnim naslovom 'Naravne nesreče kot dejavnik pokrajinskih sprememb in sprememb načrtovanja rabe prostora v Srbiji in Sloveniji'.

Prvo srečanje je potekalo v Beogradu ravno v času tridesete obletnice smrti Josipa Broza Tita. Srečanje smo začeli z manjšim simpozijem na temo naravnih nesreč v Srbiji in Sloveniji, ki mu je sledila strokovna ekskurzija v osrednjo Srbijo na isto tematiko. Gostitelji so na predavanjih predstavili prostorsko in časovno razporeditev naravnih nesreč v Srbiji, institucionalne okvire zaščite pred naravnimi nesrečami v Srbiji in njihove posledice ter hipotezo o povezanosti Sončeve aktivnosti in gozdnih požar-

MILOVAN MILIVOJEVIĆ

Slika 1: Avtocesta Beograd–Niš na odseku pri Begaljičkom brdu poteka 5 km po močno plazovitem območju.

BLAŽ KOMIĆ

Slika 2: Plazenje lahko prizadene tudi pokopališče, kot je tega v Srbiji.

rov na globalnem nivoju. Gostje smo predstavili meritve erozijskih procesov v Sloveniji, slovensko geomorfološko naravno dediščino in nov trend v svetovni geomorfologiji, t. i. plazovno geomorfologijo in njeno aplikacijo v Sloveniji. Sledila je ekskurzija, na kateri smo si ogledali več plazovitih območij (npr. plaz Begaljičko brdo južno od Beograda in plazove v porečju južne Morave in Belice), podrobno pa je bila predstavljena tudi srbska obramba proti toči, ki jo izvajajo v Radarskem centru Petrovac Hidrometeorološkega zavoda Srbije nad krajem Oreškovica.

Srbski kolegi so jeseni vrnili obisk, ki je potekal po istem scenariju kot prvi – krajšemu simpoziju o naravnih nesrečah je sledila strokovna ekskurzija. Gostje so na predavanjih predstavili poplave v Srbiji v letih 1999 in 2000, snežne plazove na Maglici in Prokletijah v Črni Gori ter naravne nesreče kot sestavni del GIS-ov. Gostitelji smo predstavili raziskave na področju snežnih plazov in njihovo deterministično modeliranje, poleg tega pa še modeliranje zemeljskih plazov s pomočjo t. i. strojnega učenja, stanje obeh slovenskih ledenikov in delovanje Zemljepisnega muzeja, ki deluje v okviru inštituta. Sledila je strokovna ekskurzija v Pokokrje in Zgornjo Savinjsko dolino, v okviru katere so si udeleženci ogledali podor slapa Čedca, se seznanili s snežnimi plazovi v Občini Jezersko, na Savinjski strani spoznali posledice poplav leta 1990 in več zemeljskih plazov (Macesnikov plaz, plaz pri vasi Raduha in plaz v Podveži), predstavljeno pa je bilo tudi lansko vetrno neurje v občinah Kamnik in Gornji Grad.

Podobni srečanja sta predvideni tudi za leto 2011.

Matija Zorn, Blaž Komac

Ilešičevo priznanje

Ljubljana, 24. 9. 2010

Konec leta 2009 je Komisija za priznanja Zveze geografov Slovenije v sestavi Rožle Bratec Mrvar, dr. Matej Gabrovec, dr. Uroš Horvat, dr. Darko Ogrin in dr. Mimi Urbanc objavila razpis za dve Ilešičevi priznanji. Prispeli so trije predlogi; dva od Ljubljanskega geografskega društva in en od Geografskega društva Gorenjske. Komisija je ugotovila, da dva predlagana kandidata ne izpolnjujeta zahtev v razpisu, zato jima priznanja ne podeli oziroma se odločanje preloži do nadaljnjega. Tretji predlog je Komisija soglasno potrdila.

Ilešičevo priznanje sta na tradicionalnih Ilešičevih dneh 24. septembra podelila predsednik Zveze geografov Slovenije dr. Matej Gabrovec in sodelavka Oddelka za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani Mojca Ilc.

Ilešičevo priznanje za leto 2010 je prejel **mag. Milan Krišelj**, profesor geografije in zgodovine.

Mag. Milan Krišelj je sooblikoval študijski program na Višji strokovni šoli za turizem in gostinstvo na Bledu, kjer je oral ledino na področju turistične geografije in slovenske naravne in kulturne dediščine, ki sta pomembni sooblikovalki turističnih produktov. Po njegovi zaslugi se je predmet turistične geografije na omenjeni visoki šoli afirmiral kot nepogrešljiv sestavni del učnega programa. Vložil je veliko naporov v »boj«² proti – v luči sodobnega materializma – koristnejšim predmetom.

Na omenjeni šoli je bil mentor številnim študentom pri seminarskih in diplomskih nalogah na temo geografskega pomena in učinkov turizma v prostoru. Bil je tudi vodja projektov na mednarodnih srečanjih študentov in profesorjev Evropskega združenja gostinskih turističnih šol (AEHT) na Češkem, v Grčiji, Franciji, na Poljskem, Portugalskem, Švedskem in v Italiji, kjer je skupaj s študenti evropski turistični in strokovni javnosti predstavljal identiteto Slovenije in njeno dediščino.

Mag. Milan Krišelj je svoje bogato geografsko in pedagoško znanje prenašal v sfero civilne družbe, kjer je bil tudi zelo aktiven, in obratno; svoje življenjske izkušnje je s pridom prelival v pedagoški proces.

Mag. Milan Krišelj je deloval in še deluje v različnih civilnodružbenih in strokovnih organizacijah, za kar je dobil več nagrad. V tem poročilu smo se osredotočili le na njegove **zasluge na področju umeščanja turistične geografije v pedagoški proces**, za kar je prejel Ilešičevo priznanje. Iskrene čestitke.

Mimi Urbanc

Predsednik Zveze geografov Slovenije dr. Matej Gabrovec podeljuje najvišje priznanje Zveze za dosežke na pedagoškem področju mag. Milanu Krišlju.

Peta delavnica mednarodnega projekta »CapHaz-Net« o suši, gozdnih požarih in vročinskih udarih Barcelona, Katalonija, Španija, 6.–9. 10. 2010

V okviru mednarodnega projekta *Social Capacity Building for Natural Hazards – Towards More Resilient Societies* (Povečanje zmožnosti družbe za soočanje z naravnimi nesrečami – prožnejši družbi naproti) oziroma kratko CapHaz-Net, ki je financiran iz sedmega okvirnega programa Evropske komisije, bo skupaj organiziranih šest strokovnih delavnic na temo naravnih nesreč odprtih tudi za strokovnjake, ki niso del projekta. Tri tovrstne delavnice so bile namenjene osmim področjem, ki lahko pripomorejo k povečevanju zmožnosti družbe za soočanje z naravnimi nesrečami. V Lancastru (Združeno kraljestvo) je bilo prva tovrstna delavnica posvečena gospodarjenju z naravnimi nesrečami in odpornosti družbe na naravne nesreče (glej Geografski vestnik 81-2), druga delavnica je bila v Haigerlochu (Nemčija) na temo ranljivosti družbe zaradi naravnih nesreč in dojemanju ogroženosti zaradi naravnih nesreč (glej Geografski vestnik 82-1), tretjo pa smo organizirali v Ljubljani na temo o komuniciranju ob naravnih nesrečah in o izobraževanju o naravnih nesrečah (glej Geografski vestnik 82-1).

Naslednje tri delavnice bodo tematsko drugačne, saj ne bodo pokrivala nekega tematskega področja povezanega z naravnimi nesrečam, pač pa bodo posvečene izbranim naravnim nesrečam v izbranih evropskih regijah. Prva, katalonska, ki jo predstavljamo, je bila namenjena kar trem ujmam, ki pa so lahko med seboj tesno povezane in so problem v južni Evropi; to so: suša, gozdni požari in vročinski udari (*CapHaz-Net Southern Europe Regional Hazard Workshop – Heat-related Hazards: Droughts, Forest Fires and Heat Waves*). Prihodnje leto bosta sledili še dve: o naravnih nesrečah v Alpah v italijanski Goricci ter o nižinskih poplavih v srednji Evropi v Leipzigu v Nemčiji. Skupno ime za te delavnice je delavnice

BLAZ KOMAC

Slika 1: Izziv večjezičnosti – trojezični napisi na barcelonskem letališču.

MATIJA ZORN

Slika 2: Delavnica je potekala v prostorih Medicinske fakultete Avtonomne univerze v Barceloni.

MATIJA ZORN

Slika 3: Barcelona z znamenito Gaudijevo cerkvijo Sagrada Familia, ki jo gradijo že stoletje in četrt.

o regionalnih nevarnostih (*regional hazard workshop*), namenjene pa so v prvi vrsti regionalnim ustanovam, lokalnim skupnostim in posameznikom iz obravnavanih regij.

Delavnico v Barceloni je v začetku oktobra organiziral Inštitut za okoljske znanosti in tehnologije (*Institute of Environmental Sciences and Technologies*) Avtonomne univerze v Barceloni (*Autonomous University of Barcelona*, Barcelona). Za obravnavo kar treh ujm so se odločili, ker je odziv družbe nanje, kljub njihovi povezanosti, neenoten. Delavnica je bila tako prva priložnost za srečanje strokovnjakov, upravljavcev, državnih ustanov in prostovoljnih društev ter posameznikov, ki se pravzaprav ukvarjajo s podobnimi težavami, le da vsak s »svojo« naravno nesrečo oziroma njenimi učinki. Zato lahko upamo, da bo delavnica dolgoročno pozitivno vplivala na upravljanje z naravnimi nesrečami in njihovimi posledicami v tej regiji.

Kot dosedanje delavnice je tudi tokratna potekala v obliki odprte delavnice (*open workshop*), le s to razliko, da je diskusija potekala v lokalnem jeziku. Skupaj je na delavnici sodelovalo okrog 50 udeležencev.

Kot uvod v delavnico je bilo več predavanj tujih in domačih strokovnjakov. Izpostavili bi predavanja Donalda A. Wilhita (*School of Natural Resources, University of Nebraska, Lincoln, ZDA*), sicer enega od ustanoviteljev ameriškega Centra za blažitev suše (*National Drought Mitigation Center*; <http://www.drought.unl.edu/>), o suši, Xavierja Basagaña (*Environmental Epidemiology Research Center, Barcelona, Španija*) o vročinskih udarih in Johna Handmerja (*Centre for Risk and Community Safety, RMIT University, Melbourne, Avstralija*) o požarih. Predvsem slednji je »šokiral« udeležence z metodologijo ugotavljanja obnašanja ljudi ob katastrofalnih avstralskih požarih, v okviru katere uporabljajo poslednje telefonske klice in SMS sporočila ljudi, ki so v požaru izgubili življenja.

Več o poteku projekta lahko preberete na spletnem naslovu: www.caphaz-net.org.

Blaž Komac, Matija Zorn

Začetno srečanje v okviru projekta 'Orodje za strateško prostorsko načrtovanje v Sredozemlju' Ljubljana, 18. 10. 2010

V okviru mednarodnega projekta *Tool for the Territorial Strategy of the MED Space* (Orodje za strateško prostorsko načrtovanje v Sredozemlju) oziroma kratko OTREMED, ki je financiran v okviru EU transnacionalnega teritorialnega sodelovanja za območje Sredozemlja (<http://www.cilj3.mop.gov.si/index.php?id=44&lang=sl>), je v Ljubljani potekalo prvo srečanje v organizaciji slovenskega partnerja Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU.

V projektu, ki ga vodi Deželna uprava pokrajine Murcije (*Región de Murcia*, Španija), sicer sodeluje trinajst partnerjev iz šestih sredozemskih držav (Portugalske, Španije, Francije, Italije, Slovenije in Grčije). Namen projekta je razvoj enotnega (skupnega) orodja za strateško prostorsko načrtovanje v Sredozemlju z namenom krepitev konkurenčnosti tega območja. Sodelujoči partnerji se bomo osredotočili na sodobne prostorske izzive, s katerimi se soočajo sredozemske regije: upravljanje in raba tal na obmejnih območjih, odpravljanje oziroma blaženje negativnih posledic litoralizacije, vrednotenje pokrajine, prilagajanje klimatskim spremembam in krepitev trajnostnih oblik turizma. Projekt in projektno partnerstvo OTREMED je nadaljevanje ter nadgradnja dveh predhodnih, že zaključenih projektov v okviru teritorialnega sodelovanja za območje Sredozemlja – AMAT (*Les Ateliers Méditerranéens de l'Aménagement du Territoire*) in PIC-RM (*Projets d'Initiative Commune des Régions Méditerranéennes*).

Tokratno srečanje je bilo v prvi vrsti namenjeno spoznavanju in povezovanju partnerjev. Le-ti smo pripravili predstavitev svojih ustanov in območij, iz katerih prihajamo. Drugi del sestanka smo namenili organizacijskim temam in medsebojnemu dogovoru o natančnejšem terminskem načrtu ter nalogah v začetnih projektih aktivnostih.

Projekt OTREMED poteka od 1. 9. 2010, sklenil pa se bo 28. 2. 2013. Organiziranih bo več projektih srečanj na temo prostorskih modelov (Bologna, Italija, pomlad 2011), prostorskih dejavnikov (Algarve, Portugalska, poletje 2011), prostorskih indikatorjev (Palermo, Italija, konec leta 2011), pilotnih obmo-

Srečanje je potekalo v prostorih City Hotela v Ljubljani.

čij (Patras, Grčija, pomlad 2012) ter zaključno srečanje (Murcia, Španija, februar 2013). V lokalnih okoljih bodo partnerji za omenjena področja organizirali tudi več seminarjev in delavnic, v katere bodo skušali vključiti čim več lokalnih deležnikov. Najbolj odmevni dogodek projekta bo konferenca o strateškem prostorskem načrtovanju v Sredozemlju, ki bo potekala v Rimu. Na njo bodo povabljeni referenčni predstavniki vseh osemindesetih sredozemskih regij.

Matija Zorn, Nika Razpotnik Visković

Interdisciplinarna okrogla miza ob 80-letnici akademika prof. dr. Igorja Vrišerja: Strokovne podlage v regionalnem in prostorskem planiranju

Ljubljana, 11. 11. 2010

Oddelek za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani in Zveza geografov Slovenije sta 11. novembra 2010 v prostorih Filozofske fakultete v Ljubljani organizirala okroglo mizo z naslovom Strokovne podlage v regionalnem in prostorskem planiranju. Njen namen je bil odpreti strokovna vprašanja na planerskem področju ter oblikovati skupna strokovna izhodišča različnih strok, ki so vključene v proces planiranja. Z njimi bi prispevali k reševanju odprtih vprašanj, do katerih prihaja ob preučevanju predmeta regionalnega in prostorskega planiranja.

Okrogla miza je bila posvečena 80-letnici akademika dr. Igorja Vrišerja, ki je bil vodilni raziskovalec in univerzitetni pedagog s področja priprave strokovnih podlag in oblikovanja prostorskega in regionalnega planiranja v Sloveniji ter avtor edinega učbenika o regionalnem planiranju v slovenskem jeziku.

Po uvodnem pozdravu prodekana Filozofske fakultete dr. Andreja Černeta, ki je na kratko orisal vlogo akademika Vrišerja pri razvoju regionalnega in prostorskega planiranja v Sloveniji in predstavil namen okrogle mize, sta udeležence nagovorila tudi predstavnika organizatorjev srečanja. Predstojnik Oddelka za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani dr. Jernej Zupančič je poudaril, da je prostor vezni člen med različnimi strokami, zato je vse prisotne povabil, da si skupaj prizadevajo za večjo vlogo prostora pri sprejemanju razvojnih odločitev. V imenu Zveze geografov Slovenije je prisotne nagovoril dr. Darko Ogrin.

Uvodnemu delu so sledile predstavitve vabljenih predstavnikov stanovskih društev in zvez, ki so še posebej dejavni pri strokovnih dejavnostih povezanih s planiranjem.

Dr. Marjan Ravbar (Zveza geografov Slovenije) je izpostavil nekatere izzive, s katerimi se sooča planiranje v Sloveniji. Izpostavil je neučinkovitost vztrajanja na policentričnem sistemu, saj naj bi nove teoretične predpostavke, planerska praksa, stanje v prostoru in sodobni razvojni izzivi zahtevali oblikovanje drugačnega pristopa k prostorskemu in regionalnemu planiranju. Opozoril je tudi na dualnost prostorskega in razvojnega načrtovanja, ki pa bi ga bilo mogoče preseči z regionalnim menedžmentom. Po njegovem mnenju bi morala ekonomska in regionalna politika v večji meri upoštevati pokrajinsko raznolikost Slovenije.

Po predstavitvi dr. Marjana Ravbarja je dr. Simon Kušar predstavil sklepe in priporočila Zveze geografov Slovenije, ki so bili sprejeti na podobnem strokovnem srečanju marca 2010.

Sledila je predstavitve dr. Aleša Mlakarja (Društvo krajinskih arhitektov Slovenije). V njej je izpostavil vlogo regionalne ravni prostorskega načrtovanja. Strokovne podlage na regionalni ravni lahko pripomorejo k povezovanju strateških razvojnih usmeritev na državni ravni in podrobnejšega prostorskega planiranja na lokalnih ravni. Strokovne podlage morajo biti problemsko naravnane in usmerjene v zbiranje tistih informacij, ki služijo oblikovanju in optimizaciji prostorskih rešitev. Zagotavljati morajo informacije z vrednostnim razponom ter omogočati tehtanje prostorskih odločitev in usklajevanje interesov v prostoru. Dr. Mlakar je za učinkovito razrešitev dilem, s katerimi se srečujeta regionalno in prostorsko planiranje v Sloveniji, izpostavil vlogo šestih sklepov, ki so bili izoblikovani v pozivu za spremembe v urejanju prostora v okviru projekta Odgovorno do prostora.

Dr. Andrej Pogačnik (Društvo urbanistov in prostorskih planerjev Slovenije) je opozoril, da so bolj kot nove strokovne podlage potrebne metode, tehnike, koncepti in primeri dobrih praks, ki vodijo k sin-

tezi potrebni za oblikovanje prostorskega plana. Predavatelj je nanizal tudi številne ideje, kako bi lahko z regionalnimi analizami prispevali k večjemu vedenju o prostoru, kar bi pomembno izboljšalo pripravo strokovnih podlag potrebnih za sprejem odločitev o razvoju v prostoru. Kakovostna regionalna analiza lahko odgovori na vprašanja povezana z optimalno lokacijo gospodarskih parkov in oblikovanjem regionalnih turističnih proizvodov, prispeva k boljšemu poznavanju razvojnih potencialov regij in značilnih regionalnih prostorskih vzorcih ter pomaga pri razvoju manj razvitih območij ali upravljanju s povodji.

Jože Kos Grabar (Zveza geodetov Slovenije) je naštel številne dileme, s katerimi se srečuje planiranje: zadrege so pri strokovni terminologiji, premalo se posveča velikim razvojnim projektom, na voljo je premalo planerskih metod, obstajajo metodološke in tehnične težave s prostorskimi podlagami. Predavatelj je izpostavil, da je potrebna integracija znanj, saj morajo strokovnjaki iz različnih področij dobro razumeti različne vidike načrtovanja. Po njegovem mnenju je potrebno spodbuditi sodelovanje med izobraževalno sfero in planerskimi podjetji, tudi z aplikacijo planerskih metod razvitih v akademski sferi.

Na podlagi uvodnih predstavitev in razprave so bili izoblikovani naslednji predlogi za spremembe in prihodnji razvoj tako na področju izdelave strokovnih podlag v regionalnem in prostorskem planiranju kot tudi za spremembe v sistemu regionalnega in prostorskega planiranja v Sloveniji:

- 1. integriranje razvojnega in prostorskega planiranja;
- 2. ponovno uvedbo prostorskega planiranja na regionalni ravni;
- 3. publiciranje že pripravljenega planerskega terminološkega slovarja;
- 4. spodbujanje prenosa že uveljavljenih in novih planerskih metod in pristopov v prakso;
- 5. tesnejše povezovanje izobraževalnih in raziskovalnih organizacij s podjetji, ki pripravljajo strokovne planerske podlage in prostorske dokumente;
- 6. spodbujanje interdisciplinarnega in medinstitucionalnega sodelovanja pri pripravi strokovnih planerskih podlag;
- 7. oblikovanje kakovostnih interdisciplinarnih raziskovalnih in projektnih skupin;
- 8. prizadevanje za povečanje vloge prostora v družbi;
- 9. izobraževanje politike, uprave in širše javnosti o vlogi strokovnih podlag ter regionalnega in prostorskega planiranja.

Razprava in sklepi okrogle mize so namenjeni spodbujanju dialoga in širšim strokovnim razpravam o aktivnem vključevanju regionalnega in prostorskega planiranja pri sprejemanju odločitev o prihodnjem razvoju Slovenije ter prispevek k ciljem projekta Odgovorno do prostora.

Več informacij o okrogli mizi in teze uvodnih predavateljev je mogoče najti na spletnih straneh Oddelka za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani (<http://geo.ff.uni-lj.si/>).

Simon Kušar

Ob smrti dr. Avgušтина Laha

Šmartno pod Šmarno goro, Ljubljana, 11. 11. 2010

Ob presunljivi podobi, ko je mladenič položil v grob, na krsto poslednji tekst, ki ga je napisal njegov pradedek in palico, s katero si je zadnja leta lajšal hojo, smo se 11. novembra na pokopališču pod Šmarno goro poslovili od dr. Avgušтина Laha. Spominjali se ga bomo kot enega naših najbolj ustvarjalnih in vsestranskih geografov pa tudi kot izjemnega kolega, ki je vedno našel prave ideje in vzpodbude za sodelovanje pri številnih projektih. Zelo je bil naklonjen mladim, ni mu bilo žal časa ne energije za to, da nam je posredoval svoje bogato znanje in izkušnje.

Slovenska geografija je z njim izgubila široko razgledanega znanstvenika in zavzetega strokovnjaka, ki se je zavzemal za ohranjanje narave in čistega okolja, pisca številnih knjig, člankov in učbenikov, pobudnika in urednika mnogih publikacij, zbornikov, zbirk, zelo korektnega in zavzetega spremljevalca ter ocenjevalca dela kolegov in raziskovalnih naporov mlajših, izjemnega predavatelja, ki je z njemu

lastno skrbjo za kakovost, nazornost in lepo slovensko izreko znal prepričati poslušalce, človeka, ki je bil vse svoje življenje zelo vpet v širše družbeno dogajanje, kjer si bomo zapomnili predvsem njegovo zavzemanje za boljši položaj kulture, šolstva, znanosti in varstva okolja, Zveza geografov Slovenije pa svojega častnega člana.

Na 86 let dolgi življenjski poti ga je spremljalo poglobljeno zanimanje za geografijo, za spremembe v pokrajini, v zadnjih desetletjih pa vse bolj za probleme varovanja okolja.

Že svoje prvo veliko znanstveno delo – doktorsko disertacijo je namenil urejanju in gospodarskemu izkoriščanju Ljubljanskega barja, kasneje pa je o aktualnih družbenih dogajanjih napisal še obsežna poglavja v dveh delih knjige *Sodobni svet*, ki sta nastali v soavtorstvu z dr. Igorjem Vrišerjem in dr. Vladimirjem Bračičem. V njih je že v zgodnjih 70. letih prejšnjega stoletja omenjal pomen in potrebo po varovanju okolja. Še več pozornosti pa je tej problematiki namenil v knjigi *Makrosistemi in okolje*. Med njegovimi obsežnejšimi deli je še knjiga *Slovenija sedemdesetih let* s podrobno predstavitevjo gospodarskih, socialnih in prostorskih razmer tedanjega časa. Generacije nekdanjih učencev in študentov se spominjamo njegovih učbenikov, ob katerih smo spoznavali svet ter našo takratno širšo in ožjo domovino. Zavzeto in uspešno je domala dve desetletji vodil *Svet za varstvo okolja* pri SAZU in prav njemu gre zasluga, da so se dejavno vključili mnogi najbolj vidni strokovnjaki z različnih področij, ki so s svojim znanjem in izkušnjami zelo razširili paleto razumevanja okoljskih problemov. Njihova razmišljanja in spoznanja je dr. Lah zbral v dveh obsežnih zbornikih *Slovenija 88* in *Okolje v Sloveniji*. Pri tem delu se ni izkazal le kot široko razgledan in predan urednik, ampak tudi avtor temeljnih prispevkov, v katerih je opozoril na širše probleme varstva okolja, ki so povezani tudi z okoljsko etiko, politiko in razvojem, prizadevanji za varnost in zdravje ljudi ter na vlogo pravne države in značilnosti okolja v Sloveniji. S soavtorji je zasnoval še zbornik *Kemizacija okolja in življenja – do katere meje?* Od 1984 pa je bil tudi član *Sveta za varstvo okolja Republike Slovenije*, predvsem pa ponovno izjemno aktiven in inovativen urednik zbirke *Usklajeno in sonaravno*, kjer je izšlo 12 knjižic s pogledi različnih strokovnjakov na aktualne okoljevarstvene probleme. Drobne, a vsebinsko bogate in vizualno privlačne knjižice so si utrle pot med številne bralce, pomagale so spreminjati naš odnos do okolja in krepite okoljsko ozaveščenost, pred-

vsem med mladimi. V zbirki je izšla tudi njegova knjiga *Okoljski pojavi in pojmi* z izrazjem v slovenskem in petih tujih jezikih. V zadnjem desetletju svojega ustvarjanja je veliko energije namenjal prav pripravi leksikonov, da bi zmanjšal terminološko zmedo pri razlagi in proučevanju okoljevarstvenih problemov. Ob evropskem letu varstva narave (1995) je izšel njegov leksikon *Okolje in človek*, leto za tem v *Geographici Slovenici Pogled v prostor – Slovenija* na pragu informacijske družbe, nazadnje pa ponovno leksikon *Gospodarjenje z okoljem*, z dodatkom obširne študije o podnebnih in drugih spremembah v svetovnem, evropskem in domačem okolju.

Lahove strokovne članke smo prebirali še v *Naših razgledih*, *Teoriji in praksi*, *Našem okolju*, aktivno je soustvarjal *Enciklopedijo Slovenije* in *Jugoslavije*. Zanimivi in poučni so bili številni poljudni teksti, ki jih je pogosto obogatil s fotografijami iz svoje bogate in zgledno urejene zbirke. V zadnjih letih svojega življenja pa je z neizmernim veseljem in zanosom sodeloval še z lokalnim turističnim društvom in prostovoljnimi gasilci pod Šmarno goro. Za njihove monografije in almanaha je prispeval obsežne ter privlačne in pregledne opise.

Aktiven in pogosto kritičen pogled na posledice našega slabega ravnanja z okoljem ga je leta 1975 pripeljal na mesto prvega predsednika vladnega komiteja za varstvo okolja, bil pa je tudi predstavnik naše tedanje države v okoljskem komiteju OECD. Domala tri desetletja pred tem, da so se začela bolj na široko odpirati vrata mladim obetavnim raziskovalcem, je vizionarsko ustanovil gibanje *Znanost mladini* in mu več let tudi predsedoval.

Kljub zavidljivemu opusu raziskovalnih, strokovnih, publicističnih, organizacijskih, družbenopolitičnih dosežkov je našel čas, da je z njemu lastno vnemo urejal in dopolnjeval svojo zbirko fotografij, ki so ga spominjale na potovanja po svetu, z njimi je tudi obogatil številne članke in knjige. Vse življenje pa je ostal njegov najljubši hobi slikanje. Še ob zadnjem obisku, dva meseca pred smrtjo, je z velikim navdušenjem razkazoval slike, ki so nastajale, še bolj pa ga je veselilo in navdajalo s ponosom, da mu pri tem sledi tudi pravnik. Njegovi akvareli in olja pričajo, da je tudi v slikarstvu ostal zvest geografiji in dober opazovalec pokrajinskih podob, najbolj so ga privlačile vode. Mnoge sopotnike na strokovnih poteh, prijatelje ter kolege je obogatil s slikami, zato ne preseneča, da veliko stanovanj, predavalnic, pisarn krasijo njegovi akvareli in olja. A. Frank je zapisala: ne mislimo na bridkost, temveč na lepoto, ki je ostala. Za Vami, dr. Avguštin Lah, ne ostaja zgolj lepota slik, ampak tudi bogastvo knjig in člankov, znanje in izkušnje, ki ste jih prenesli na mlajše, predvsem pa zaveza, da bomo odgovorno ravnali z okoljem.

Metka Špes

Sestanki projekta CAPACities

Baden–Bad Vöslav, Avstrija, 6.–7. 5. 2010; Grenoble, Francija, 8.–9. 7. 2010; Avignon, Francija, 18.–19. 11. 2010

Delo na projektu CAPACities se je prevesilo v drugo polovico, pri čemer so teoretska izhodišča vse bolj nadomestili konkretni izdelki in aktivnosti v pilotnih območjih. Pripravili smo različna spletna orodja (za primerjavo testnih območij, za ugotavljanje konkurenčnosti alpskih občin), zbrali in obdelali različne podatke, v pilotnih območjih pa smo skušali teoretska izhodišča čim dosledneje udejanjiti v praksi. Pilotno območje Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU je Idrija, za katero smo pripravili inovativno strategijo trajnostnega razvoja občine, delo pa nadgradili še s promocijskimi aktivnostmi za projekt Alpsko mesto leta 2011.

Na ravni projekta smo imeli tri srečanja, pri čemer je bilo prvo namenjeno medobčinskemu sodelovanju. To se je v zadnjem času pokazalo za nujno, saj se v času hitrih sprememb majhne občine težko prilagajajo novim zahtevam, vse bolj zahtevne pa so tudi naloge, ki jih morajo opravljati. Če je na eni strani obseg občin razmeroma nespremenljiv, se na drugi strani funkcije zelo hitro spreminjajo, kar zahteva nove oblike ravnanj in odločanja.

Sestanek v Grenoblu se je osredotočil na izoblikovana spletna orodja (preizkusite jih lahko na spletni strani projekta (<http://www.capacities-alpinespace.eu/>), sestanek v Avignonu pa aktivnostim v izbranih pilotnih območjih.

Trenutno je v pripravi zaključna publikacija projekta, ki bo gotova do sklepne konference, predvidene za marec 2011 v Milanu.

Janez Nared

Sestanki in delavnice projekta Catch_MR

Potsdam, Nemčija, 17.–19. 3. 2010; Göteborg, Švedska, 9.–11. 6. 2010; Dunaj, Avstrija, 29. 9.–1. 10. 2010; Budimpešta, Madžarska, 22.–24. 11. 2010

Med pomembnejšimi programi evropskega teritorialnega sodelovanja je zagotovo program Inter-reg IV C, ki podpira sodelovanje med evropskimi regijami za izmenjevanje izkušenj in dobrih praks, zlasti na področju inovacij, ekonomije znanja, okolja in preprečevanja naravnih in tehnoloških nesreč.

Na drugem razpisu omenjenega programa je bil izbran tudi projekt Catch_MR: *Cooperative approaches to transport challenges in Metropolitan Regions*, v katerem sodeluje dvanajst partnerjev iz sedmih metropolitanskih regij: Berlin–Brandenburg, Budimpešta–Osrednja Madžarska, Dunaj–Spodnja Avstrija, Göteborg, Ljubljana–Ljubljanska urbana regija, Oslo–Akershus in Rim–Lazio. Vodilni partner v projektu je Skupni oddelek za prostorsko planiranje nemških zveznih dežel Berlin–Brandenburg, slovenska partnerja pa sta Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU in Regionalna razvojna agencija Ljubljanske urbane regije.

Osrednji cilji projekta so preučevanje in izmenjava dobrih praks na področju trajnostne poselitve in prometa v metropolitanskih regijah, s poudarkom na štirih vsebinskih sklopih:

- razumevanje suburbanizacije tipa *urban sprawl* in zagotavljanje novih načrtovalskih rešitev na področju prometa,
- spodbujanje rabe javnega potniškega prometa,
- krepitev rabe nefosilnih goriv v prometu z razvojem novih tehnologij in izgradnjo potrebne infrastrukture,
- povezovanje prometnih politik med metropolo in njenim funkcijskim zaledjem.

Začetni sestanek projekta je bil marca v Potsdamu, kjer smo se dogovorili o načinu dela, razprava pa je bila namenjena tudi poročilom o stanju v posameznih regijah.

Junjska delavnica v Göteborgu je bila namenjena novim planskim rešitvam na področju prostorskega in prometnega načrtovanja, zlasti pa vprašanjem upravljanja in vodenja odločevalskih procesov. Vsebinsko se je ujemala s cilji dunajske delavnice, na kateri je bil temeljni poudarek namenjen razumevanju razpršene gradnje v metropolitanskih regijah in vključevanju novonastalih sosesk v enoten prometni sistem.

Tretja delavnica v Budimpešti je odprla nov vsebinski sklop, namenjen spodbujanju rabe javnega potniškega prometa. Obravnavali smo vprašanja enotnih vozovnic in skupnih prometnih organizacij, intermodalnosti, P+R, zanimiva razprava pa je tekla tudi na temo vključevanja železniške infrastrukture v koncept urbane mobilnosti.

Triletni projekt bo poleg izmenjave izkušenj med partnerji postregel tudi z Vodnikom o učinkoviti mobilnosti in trajnostni rasti v metropolitanskih regijah, s priporočili odločevalcem za vsako posamezno obravnavano področje in za vsako metropolitansko regijo, pripravljenih pa bo tudi več promocijskih gradiv in dogodkov za ozaveščanje prebivalcev in spodbujanje rabe trajnostnih prometnih sredstev.

Več informacij o projektu je dosegljivih na spletni strani <http://www.catch-mr.eu/>.

Janez Nared

